

Viltressursloven med forskrifter

de viktigste endringene

Tekst: Vegard Wist, Landbruksdirektoratet

1. juli 2026 trådte en rekke endringer i regelverket som omhandler jakt og fangst i kraft. I denne teksten trekker vi fram utvalgte temaer fra ny viltressurslov og tilhørende forskrifter. Vårt fokus er på den ordinære jakta og det offentlige ettersøket, ikke på skadefelling og lisensfelling som er Klima- og miljødepartementets og Miljødirektoratets ansvarsområde.

Fellingsavgifter

I viltressursloven § 42 ble det tydeliggjort at fellingsavgifter for elg og hjort skal gis i forskrifts form. Det følger egentlig av forskriftsdefinisjonen i forvaltningsloven at vedtak om fellingsavgifter ut fra sitt innhold er en forskrift, selv om kommunene i praksis ofte har nøydt seg med å sende ut et informasjonsskriv eller lignende om fellingsavgiftene. Nå har det altså blitt et tydeligere krav om at kommunene fastsetter avgiftene i forskrift.

Fra før fastsetter kommunene åpning for jakt på elg, hjort, rådyr og bever i forskrift. Det samme gjelder fastsetting av minsteareal. Vi anbefaler at kommunene nå samler alle disse bestemmelsene i samme forskrift.

Fellingsavgiftene som fastsettes må være innenfor rammene som er satt i statsbudsjettet. Avgiften må settes enten i form av et eksakt beløp eller i form av en henvisning til makssatsen. En henvisning til makssatsen kan bety mindre behov for revideringer av forskriften. Det er ikke nok å vise til et annet kommunalt dokument, som ikke har fulgt saksbehandlingsreglene for forskriftsfastsettelser. Viktige saksbehandlingsregler for forskrifter er høring/forhåndsvarsling og publisering på lovdata.

Veiledning finnes på landbruksdirektoratets hjemmesider rettet mot forvaltningen.

Droner

Viltressursloven § 29 forbyr bruk av luftfartøy til lokalisering og forfølgning av vilt, og avledning av viltets oppmerksomhet. Luftfartøy omfatter drone, jf. luftfartsloven med forskrifter. Fra denne hovedregelen finnes det noen unntak.

Det første unntaket, er bruk av drone i jaktlig ettersøk etter storvilt. Unntaket er avgrenset til storvilt med jakttid. Det trenger ikke være jegeren eller jaktlaget som opererer dronen i forbindelse med slikt ettersøk. Med bruken av drone følger et varslingskrav til kommune, grunneier og politi.

Det neste unntaket er offentlig ettersøk. Viltressursloven § 29 er en regel om utøvelse av jakt. Offentlig ettersøk faller i utgangspunktet utenfor jaktbegrepet. De fleste reglene om

jaktutøvelsen vil som regel også være godt egnet for det offentlige ettersøket, men ikke i alle situasjoner. Denne koblingen er regulert i viltressursloven § 55, som vi kommer tilbake til nedenfor. Konklusjonen er at kommunen kan beslutte at ettersøkspersonell kan benytte drone i et offentlig ettersøk dersom det anses nødvendig for å gjenfinne det skadde viltet.

I tillegg til viltressurslovens regler om droner er det viktig å huske annet regelverk for bruk av droner, for eksempel egne regler i verneområder. Og i tilknytning til ettersøk, både jaktlig og offentlig, er det verdt å presisere at dronen kan være et supplement til ettersøkshunden, men ikke en erstatning.

Offentlig ettersøk

I viltressursloven § 55 har vi fått på plass et tydeligere regelverk om offentlig ettersøk enn det vi har hatt i den gamle viltloven. Når staten legger ansvar og oppgaver ned til kommunene, så sier kommuneloven at det bør fremgå direkte av lov eller forskrift, slik at det ikke er noe tvil om hva staten forventer av kommunene. Kommunene har over lang tid fulgt opp slike ettersøk, og viltressursloven lovfester nå det kommunale ansvaret for ettersøk.

I den nye bestemmelsen heter det at kommunen skal i rimelig utstrekning sørge for ettersøk av sykt og skadet vilt. Det medfører en plikt for kommunen å sørge for ettersøk av alt vilt, også småvilt. Årsaken til at vi ikke skiller på storvilt og småvilt er dyrevelferdshensyn, som gjør seg gjeldende for alt vilt.

Når regelen nå omfatter alt vilt må omfanget av dette ansvaret vurderes i lys av hva som er praktisk mulig for en kommune å følge opp. Ansvaret er derfor avgrenset til «i rimelig utstrekning». I praksis vil dette begrenses av kommunens tilgjengelige ressurser gjennom blant annet bruk av kommunale viltfond. (Landbruksdirektoratet leder et tverrsektorielt samarbeidsforum som blant annet skal se på alternative løsninger for finansiering av kommunalt arbeid med ettersøk og håndtering av skadde og døde dyr etter påkjørsler.)

Offentlige ettersøk er ikke omfattet av jaktbegrepet. Det innebærer at kommunen i stor grad kan bestemme hvordan de vil gjennomføre ettersøket, avhengig av hva som er nødvendig for å finne dyret. Jaktutøvelsesreglene er i de fleste tilfeller velegnet og på sin plass også for offentlige ettersøk, men kommunen kan beslutte å fravike enkelte regler dersom det trengs. Dyrevelferdshensyn tilsier at eventuelle begrensninger i utøvelsesreglene ikke bør være til hinder for å gjenfinne og eventuelt avlive det skadde viltet raskest mulig.

Lys og termisk

Viltlovens forbud mot kunstig lys er videreført i viltressursloven § 26. Samtidig endres begrepsbruken til «synlig lys og særskilte siktemidler», og lovgiver presiserer hva som inngår i særskilte siktemidler (for eksempel termisk). Det følger av forarbeidene til loven at håndholdte kikkerter og spottere ikke omfattes av begrepet siktemiddel, og derfor er lovlig å bruke.

Unntakene fra forbudet mot bruk av synlig lys og særskilte siktemidler følger av forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst. De eksisterende unntakene er videreført og tilpasset ny begrepsbruk. Unntakene vi snakker om da er fastmontert lys for åtejakt rødrev og jerv, ettersøk etter hjortevilt og villsvin, avliving av levende vilt i felle og jakt på villsvin i åpent terreng.

Det første nye unntaket er at det åpnes for å bruke synlig lys og termisk ved jakt på rødrev, så lenge det er i åpent terreng eller ved åteplass. Det er samme begrep som brukes ved det gamle unntaket for jakt på villsvin.

Det neste nye unntaket er bruk av termiske siktemidler ved jakt på hjort. Dette unntaket ble bestilt av stortinget da de vedtok loven. Bruken er avgrenset til åpent terreng, og det må åpnes for bruken gjennom en kommunal forskrift etter en behovsvurdering. Til slutt skal det rapporteres i settogskutt om hjorten er felt med hjelp av termisk.

Videre er det av dyrevelferdshensyn åpnet for å bruke synlig lys ved den umiddelbare undersøkelsen av skuddstedet. Her er det snakk om undersøkelsen FØR man evt. konstaterer skadeskyting og iverksetter et ettersøk, med de muligheter det gir for å ta i bruk hjelpemidler. Denne muligheten gjelder alle arter med unntak av store rovdyr, der KLD ønsker at fellingsforsøk skal avsluttes til et tidspunkt som gjør at det ikke blir nødvendig å undersøke skuddstedet i skumringa eller mørket.

Til slutt er det foreslått et nytt unntak for synlig lys og særskilte siktemidler ved ettersøk av rødrev, også utenfor åpent terreng. Begrunnelse er dyrevelferdshensyn, og det må ses i sammenheng med den tillatte bruken av synlig lys og særskilte siktemidler ved den forutgående jakten på rødrev i åpent terreng. Varslingsreglene for bruk av synlig lys og særskilte siktemidler ved jaktlig ettersøk er videreført, til grunneier, kommune og politi.

Hund

Hovedregelen i viltressursloven § 27 er at bruk av hund under jakt og jakthundtrening er tillatt, med mindre annet følger av forskrift. Utøvelsesforskriften har noen unntak fra denne hovedregelen.

Det første unntaket handler om drivende hunder. Her er begrepsbruken endret fra løs på drevet halsende, uten at det innebærer noen materielle endringer. Begrepet «drivende hund» er definert i forskriften som hund som «forfølger og driver viltet foran seg med los over lengre tid.»

Det gamle forbudet mot drivende hunder er videreført, med de unntak som fantes. Det vil si at det er tillatt med drivende hunder ved jakt på gaupe, rødrev og hare, og det er tillatt med kortbeinte hunder (mankehøyde ikke over 41 cm) ved jakt på hjort og rådyr. Her er også elgen tatt inn, og behandles nå på samme måte som hjort og rådyr.

I viltressurslovens forarbeider ble det varslet at man skulle vurdere et forbud mot bruk av det som har blitt omtalt som skarpe hunder, og en begrensning av antall hunder som kunne være løse samtidig. Det er vedtatt nå. Det var stor enighet blant de innspillene som kom både om at det bør være et forbud mot bruk av skarpe hunder under jakt, og at man bør endre begrepsbruken. Derfor beskrives heller funksjonsmåten i forbudet, og vi kaller det «hund som ved bitt holder, skader eller avliver viltet». Det er et unntak for hund som apporterer påskutt småvilt.

Reguleringen av antall hunder som brukes, gjelder løse hunder som slippes samtidig på samme vilt. Det er forbudt å slippe flere enn 2 hunder samtidig, med unntak for fuglehunder.

Kravene om tilgang til godkjent ettersøkshund under jakt videreføres slik de er i dag. Det vil si at det er et krav om tilgang til godkjent ettersøkshund under jakt på elg, hjort og rådyr, og godkjenningsordningen er den samme som før.

For offentlige ettersøk og skadefelling/lisensfelling, har myndighetene mulighet til å gjøre unntak fra jaktutøvelsesreglene. Derfor må svaret på hva som er tillatt finnes i den praksisen kommunene etablerer for offentlige ettersøk, og miljøforvaltningen for skadefelling og lisensfelling.

Avspilling av lokkelyder

Viltressursloven §32 forbyr avspilling av lokkelyder med "båndopptaker eller lignende". Det er en regel som følger direkte av våre forpliktelser BERN-konvensjonen, og har som konsekvens at det ikke er tillatt å bruke for eksempel NJFFs lokkeapp, eller andre apper, for å spille av lokkelyder.

I arbeidet med viltressursloven ble det sagt at man skulle se på muligheten for å gjøre unntak fra disse reglene. Det ble gjort en vurdering i forbindelse med endringene i forskriftene som fulgte etterpå, men man fant ikke grunnlaget (hjemmelen) som kreves for å kunne gjøre noe unntak. Dermed ble det ikke fastsatt noe unntak fra forbudet.

OBS! Det er fortsatt tillatt å lokke på tradisjonell måte, med egen stemme eller med fløyter.

Diverse:

• Hovedsakelig en videreføring og opprydding i viltloven• Etablere et tydeligere skille mellom jakt, felling, og offentlig ettersøk• Kommunens oppgaver fremgår i større grad av lov og forskrift• Human jakt som begrep endres til forsvarlig jakt- og fangstutøvelse• Nøytral våpenbestemmelse i lov, fortsatt krav om krutt i forskrift• Innfører overtredelsesgebyr• Merking av feller, fra navn til jeger nr og viltmyndighetens tlf nr